

Ära kirjuta meie jaoks ilma meieta

Vaimupuudega inimeste kaasamine lihtsalt loetavate ja mõistetavate tekstide kirjutamisesse

Elukestva
õppe
programm

Inclusion Europe

Koostatud projekti raames “Täiskasvanuhariduse teed vaimupuudega inimestele“

Projekti “Rajaleidja. Täiskasvanuhariduse teed vaimupuudega inimestele” partnerid on koostanud antud teemal veel 3 brošüüri

Toel elukestva õppe programmi kohta Euroopa Liidus.

Projekti on rahaliselt toetanud Euroopa Komisjon.
Publikatsiooni sisu peegeldab autori seisukohti ja Euroopa Komisjon ei ole vastutav selles sisalduva informatsiooni kasutamise eest.

Sisukord	Lehekülje number
Miks on vaja lihtsalt loetavaid dokumente	5
Miks on oluline kaasata vaimupuudega inimesi	6
Miks see brošüür on kirjutatud lihtsalt loetavas keeles	6
Mõned nõuanded professionaalidele	6
Lihtsalt loetava materjali koostamine	
Lihtsas keeles uue teksti kirjutamine	7
Keerulise teksti lihtsasse keelde tõlkimine	8
Sinu dokumendi kontrollimine	9
Sinu dokumendi lõpetamine	10

Miks on vaja lihtsalt loetavaid dokumente

- Vaimupuudega inimesed on samasugused nagu kõik teised. Nad suudavad palju korda saata, kui neid õigesti toetatakse.
- Vaimupuudega inimeste jaoks on uutest asjadest arusaamine ja uute asjade õppimine raskem.

Sellepärast on vaimupuudega inimeste jaoks oluline saada nii selget ja lihtsalt mõistetavat informatsiooni kui võimalik.

- Nagu kõigil teistel, on ka vaimupuudega inimestel õigus kvaliteetsele informatsioonile.

See on kirjas Ühinenud Rahvaste konventsioonis, mis käsitleb puuetega inimeste õigusi.

Konventsiooni 9. artiklis on öeldud, et vaimupuudega inimesed peavad saama ligipääsetavat informatsiooni.

Kvaliteetne informatsioon aitab inimestel leida, mida neil on vaja teada.

See aitab neil teha oma otsuseid ja valikuid.

- Kui vaimupuudega inimesed ei saa kvaliteetset informatsiooni, on nad ümbritsevast elust välja jäetud.

Neil ei ole võimalik võtta osa sündmustest, mis nende ümber toimuvad.

Ja nad peavad ootama, et teised inimesed valiksid ja otsustaksid nende asemel..

- Kvaliteetse informatsiooni andmine tähendab informatsiooni muutmist lihtsalt loetavaks ja lihtsalt mõistetavaks. Selle tegemiseks tuleb järgida reegleid.

Sa leiad rohkem lihtsa lugemidse reegleid teisest meie kirjutatud brošüürist.

Brošüüri nimi on "Informatsioon kõigi jaoks – Euroopa reeglid informatsiooni lihtsalt loetavaks ja mõistetavaks muutmiseks".

Miks on oluline kaasata vaimupuudega inimesi

Vaimupuudega inimesed ise teavad kõige paremini, mida neile vaja on.

Nad teavad, mida nad informatsiooni mõistmiseks vajavad.

Ühtegi lihtsalt loetavat teksti ei tohiks kirjutada ilma vaimupuudega inimeste osaluseta mõnes kirjutamise etapis.

Miks see brošüür on kirjutatud lihtsalt loetavas keeles

Et vaimupuudega inimesed teaksid, millal on nende koostöö vajalik, peavad nad teadma, millised on brošüüri kirjutamise erinevad etapid.

Tihti ei tea vaimupuudega inimesed ise, millal ja kuidas saab neid brošüüri kirjutamisesse kaasata..

Sellepärast otsustasime me kirjutada selle brošüüri lihtsalt loetavas keeles. Nii mõistavad vaimupuudega inimesed, milline võib olla nende osa lihtsalt loetava dokumendi kirjutamise juures.

Mõned nõuanded professionaalidele, kes hakkavad tööle vaimupuudega inimestega

1. Tee kindlaks, et vaimupuudega inimestele oleks selge
 - o mida nad teevad,
 - o milles seisneb nende roll
 - o ja kuidas kogu protsess töötab
2. Ole valmis töötama aeglasemalt kui tavaliselt.

Sa pead seda arvestama, kui planeerid töö kestvust.

3. Materjali kirjutamine või testimine on vaimupuudega inimesele raske töö.

Kui vaimupuudega inimesed teevad seda sageli, saavad neist selle töö eksperdid.

Ja eksperdi tööd tuleb võimaluse korral tasustada.

Proovi oma eelarvesse sisse kirjutada ka vaimupuudega inimeste töötasu.

Lihtsalt loetava materjali koostamine

Arvestama peab 2 erineva olukorraga

1. Kui otsustad kirjutada kindla teema kohta otse lihtsalt loetava dokumendi..
2. Kui tõlgid raske teksti lihtsalt loetavasse vormi.

1. Lihtsas keeles uue teksti kirjutamine

a. Teema valimine

On oluline, et vaimupuudega inimesed osaleksid materjali sisu valimises.

Et seda teha, tuleb:

- Küsida vaimupuudega inimestelt, missugust informatsiooni nad vajavad.
- Kaasata vaimupuudega inimesi komiteedesse või komisjonidesse, mis otsustavad, milliseid lihtsalt loetavaid trükiseid avaldada.
- Anda neile üldist informatsiooni toimuva kohta, et näha, mis neid huvitab.

b. Enne, kui alustad kirjutamist

Kui otsustad kirjutada oma teksti kohe lihtsas keeles, on kõige parem kaasata vaimupuudega inimesi sellesse töösse algusest peale.

See tähendab, et sa istud nendega koos ja arutad teksti läbi.

Sa võid arutada järgmisi punkte:

- teema,
- mis on selle tee, a juures oluline,
- kuidas teksti võiks esitada.

See on tähtis, kui tahad luua lihtsalt loetavat materjali, mis oleks asjakohane ja vaimupuudega inimestele kasulik.

c. Esmase mustandi kirjutamine

Eelnevast arutelust peab selguma, kes kirjutab esimese mustandi.

- Vaimupuudega inimene üksi?
- Sina koos vaimupuudega inimesega?
- Sina üksi?

Muidugi võib sinu valitud teema olla vaimupuudega inimeste jaoks, kellega koos sa töötad, raske või tundmatu.

Näiteks õigusväime küsimus.

Sellisel juhul võivad vaimupuudega otsustada, et osalevad kirjutamises siis, kui esimene mustand on juba valmis kirjutatud.

Sinu valik, kes hakkab esimest mustandit kirjutama, sõltub:

- teema raskusastmest,
- sinu ja vaimupuudega inimeste kogemustest,
- aja ja eelarve piiridest,
- teie omavahelistest suhetest.

d. Pärast esimese mustandi kirjutamist

Kui esimene mustand on valmis, peavad vaimupuudega inimesed tegema sellele kontroll-lugemise.

Vaata selle kohta lähemalt peatükist “Sinu dokumendi kontrollimine”.

2. Keerulise teksti lihtsasse keeled tõlkimine

Selles olukorras on 2 võimalust tööd teha:

1. Sa valmistad ise ette esimese lihtsalt loetava tõlke. Siis palud sa vaimupuudega inimestel viia läbi kontroll-lugemine. Vaata selle kohta lähemalt osast “Sinu dokumendi kontrollimine”.
2. Sa töötad algusest peale koos vaimupuudega inimestega. See tähendab, et te istute koos ja loete rasket teksti. Sa näed, millest nad aru saavad ja selgitad ülejäänud osa. Siis kirjutad sina (koos nendega) lihtsalt loetava variandi.

Selline töömeetod võtab kindlasti rohkem aega kui esimene. Aga see suurendab vaimupuudega inimeste osalemist protsessis.

Sinu dokumendi kontrollimine

Vaimupuudega inimesed ise teavad kõige paremini, mis neile sobib.

Nemad on eksperdid, kes otsustavad, kas dokumenti on lihtne lugeda või ei. Sellepärast on oluline anda tekst vaimupuudega inimeste kätte ja paluda neil seda kontrollida.

Me nimetame seda kontroll-lugemiseks.

Sa saad kindlasti:

- Paluda inimestel alla joonida arusaamatuks jäävad sõnad või väljendid.
- Küsida, kas nad vajavad teksti mõistmiseks lisainformatsiooni.
- Paluda neilt kirjalikke või suulisi kommentaare.

Nad võivad ka dokumendi lugemise ajal tekkinud küsimused

üles kirjutada.

Mõned näpunäited kontroll-lugemiseks:

- Sa peaksid oma lihtsalt loetavat dokumenti kontrollima nii üksikisikutega kui grupis.
- Dokumenti tuleb kontrollida ka koos selliste vaimupuudega inimestega, kes pole dokumendi kirjutamisest osa võtnud.
- Samuti on oluline kontrollida dokumenti koos inimestega, kellel on erinevad võimed ja kogemused.
- Kontroll-lugemine on raske töö. Mõned vaimupuudega inimesed on sellise tegevusega harjunud, mõned mitte. Kõige parem on kontrollida dokumenti nii

o koos selliste inimestega, kes on niisugust asja varem teinud

o ja koos selliste inimestega, kes pole niisugust asja varem teinud.

- Kui palud vaimupuudega inimestel oma dokumenti hinnata, ära küsi küsimusi, millele saab vastata lihtsalt “Jah” või “Ei”.

Ära küsi “Kas seda on lihtne mõista?”

Pigem esita küsimusi, mis näitavad, kuidas inimesed on sellest aru saanud.

Näiteks: “Millest see dokument räägib?” või “Millest sa aru said ja millest ei saanud?”

- Ütle inimestele, et nad peaksid hindama
 - o informatsiooni kättesaadavust,
 - o sisu,
 - o teksti paigutust.
- Näita inimestele ka järgmisi mustandeid ja kontrolli neid mitu korda.
- Hoiata vaimupuudega inimesi, et kõiki nende kommentaare ei võeta tingimata arvesse.

Selgita, miks see nii on.

Näiteks: Vahel pole inimeste ja organisatsioonide nimed lihtsalt loetavad. Aga me ei saa nende nimesid informatsiooni parema kättesaadavuse huvides muuta.

- Termin “kontroll-lugemine” viitab inimestele, kes on võimelised lugema.

Oma dokumendi arusaadavuse kontrollimiseks tuleks seda ette lugeda ka inimestele, kes ise lugeda ei oska.

See on hea viis kontrollimiseks, kas teksti on lihtne mõista või ei.

Sinu dokumendi lõpetamine

- Kui see on võimalik, tee kommentaaridest lähtuvalt tekstis muudatusi.
- Maini kindasti vaimupuudega inimeste osalust. Sa võid tagakaanele trükkida teksti: “Selle lihtsalt loetava brošüüri kontroll-lugemist teostas”.

Projekti juhtis Inclusion Europe
Projektis osalesid organisatsioonid 9 riigist

EVPIT, Eesti Vaimupuudega inimeste Tugiliit
Maleva 16, 11711 Tallinn
Tel.: 00372 660 50 67
e-mail: evpit@vaimukad.ee – veebilehel: www.vaimukad.ee

Anffas Onlus
Via Casilina 3/T, 00182 Rooma, Itaalia
Tel: 0039 06 361152 – 0039 06 3212391
e-mail: nazionale@anffas.net – veebilehel: www.anffas.net

Udruga za samozastupanje
Bleiweisova 15, 10000 Zagreb – Horvaatia
Tel.: 00385 1 555 66 80
e-mail: kontakt@samozastupanje.hr
veebilehel: www.samozastupanje.hr

ÉFOÉSZ
17 Lónyay utca, H-1093 Budapest – Ungari
Tel.: 0036 1 411 1356
e-mail: efoesz@efoesz.hu – veebilehel: www.efoesz.hu

FEAPS Confederación
Avda. General Perón 32, 28020 Madrid – Hispaania
Tel.: 0034 91 556 74 13
e-mail: ffeaps@feaps.org – veebilehel: www.feaps.org

Rūpju Bērns
Ventspils iela 29, Riia – Läti
Tel.: 00371 67617609
e-mail: irina.rulle.saule@apollo.lv – veebilehel: <http://saule.org.lv>

SPMP ČR - Inclusion Czech Republic
Karlínské nám. 12/59, 186 03 Prága 8 - Praha – Tsehhi
Tel: 00420 221 890 436
e-mail: spmp@seznam.cz – weboldal: www.spmpcr.cz

ZPMPvSR
Heydukova 25, 811 08 Bratislava – Slovakia
Tel: 00421 2 63814968
e-mail: zpmpvsvr@zpmpvsvr.sk – weboldal: www.zpmpvsvr.sk

Zveza Sožitje
Samova ulica 9, 1000 Ljubljana – Sloveenia
Tel: 00386 1 43 69 750
e-mail: info@zveza-sozitie.si – weboldal: www.zveza-sozitie.si

Inclusion Europe

Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliit

Inclusion Europe on mittetulundusorganisatsioon.

Me seisame vaimupuudega inimeste ja nende perede õiguste eest

Meie liikmeteks on 36 riigi organisatsioonid.

Vaimupuudega inimesed on oma riigi kodanikud.

Neil on oma puude raskusastmest hoolimata võrdsed õigused saada ühiskonnaellu kaasatud.

Nad tahavad õigusi, mitte teeneid.

Vaimupuudega inimestel on palju andeid ja võimeid. Samuti on neil erivajadused.

Nad vajavad teenuseid ja toetust ühiskonnas osalemiseks.

EVPIIT on 1990 aastal loodud vaimupuudega inimeste ja nende perekondade huvikaitse- organisatsioonide liit.

EVPIIT on vajalik vaimupuudega inimestele ja nende vanematele kui sõltumatu info saamise koht ning kanal oma probleemide edastamiseks võimuorganitele.

EVPIIT on huvikaitseorganisatsioon, mis esindab Eesti vaimupuudega inimeste ja nende perekondade huve ülemaailmsetes ja Euroopa ning üle-Eestilistes organisatsioonides.

Tugiliidu missioon on parandada vaimupuudega inimeste positsiooni Eesti ühiskonnas.

Tugiliidu eesmärgiks on seista vaimupuudega inimeste huvide eest ja aidata läbi oma tegevuste kaasa neile teiste ühiskonnaliikmetega võrdsete võimaluste loomisel.

Meie ühendatus aitab kaasa vaimupuudega inimeste huvide kaitsele ning edastamisele.

Projekti toetab Euroopa
Liidu Elukestva
õppe programm.

Inclusion Europe

Rue d'Arlon 55 - B-1040 Brüssel - Belgia

Tel. : +32-2-502 28 15 - Fax : +32-2-502 80 10

secretariat@inclusion-europe.org - www.inclusion-europe.org